

מהיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת 'חיים של תורה' - לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א תלמידו של מרן פוסק הדור בעל 'שבת הלוי' זצוק"ל

משיחותיו של מורינו ראש הישיבה שליט"א

מה עדיף להיות - חכם או תם?

ה'עשיר בעושרו' הוא אדם שיש לו זכויות רבות שהוא גומל חסדים ומזכה את הרבים וכדומה, בכל זה האדם עדין לא הגיע לשלמותו ולכן אינו יכול להתהלך במעלות אלו.

"כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי", רק הכרת ה' על ידי התבוננות בחסדיו שהוא עושה עמנו היא השלמות שבה יתהלל האדם.

הכשרון המבקר

והנה, לכל אחד יש כשרון בתחום מסים, ישנו אדם היודע לעזר בשדוכים, והאחר יודע לעזר לחבריו בפרנסה וכדומה, אך החכמה והכשרון הגדול הוא להיות "ידיד ה'". וכמו שידיד יודע מהו רצונו הטוב של ידידו,

כך האדם צריך לדעת מהו רצון ה' מפניו בכל עת ולבטל את רצונו לרצון ה'. וכמו ששינוי באבות: 'בטל רצונך מפני רצונו, כדי שביטל רצון אחרים מפני רצונך'.

וכדי שנוזק להכיר מהו רצון ה' מעמנו בכל עת, עלינו להיות נאמנים אליו יתברך ולהכיר בכל עת כמה טוב הוא מרעיף עלינו. וכשם שקל אדם כשהוא מחפש שדוך הוא מחפש בעקר שיהיה באשה נאמנות אליו ושמותוך כך היא תעמד לימינו ותסע לו, כך רצון ה' העקרי מעמנו הוא: שנהיה נאמנים אליו.

נבאי נאמן

וכך מצינו גם באבותינו וברבותנו גדולי ישראל שבחרו לקחת לצדם נבאים ומשמשים - אנשים פשוטים בדוקא, כיון שמצאו באנשים אלו את מדת הנאמנות, ופעמים רבות משמשים אלו הצילו בלח נאמנותם את חיי רבותיהם, וכמו שאברהם אבינו לקח לצדו את אליעזר עבדו אף על פי שהיה מזרע חם, כיון שהיה אדם נאמן.

ומשבע האדם שהוא מתעצל להיות נאמן,

"זאת חקת התורה... ויקחו אליך פרה אדמה תמימה". הכהן שהוא תמים ושלם עם ה' יכול לטהר את הסמא משמאתו ולהסיר מלבו את הקשיות שהיו לו כלפי ה' על שהימת את קרובו ולהשיבו אל עבודת הבורא מתוך תמימות.

ובאמת יודעה היא מעלת התמימות שראוי לעבד את ה' בתמימות בלי חכמות, מאידך ידוע שאין דבר הגדול מהדעת, והקב"ה אומר (הושע ר י): "כי אתה הדעת מאספת ואמאסף מכהן לי", וכן נאמר (ישעיה ג יא): "גלה עמי מבלי דעת", אם כן עלינו להבין מהי הדרך הנכונה, להיות תמים או בעל שכל?

אלא שבראשונה עלינו להבין מה נקרא "דעת" שבה חפץ הקב"ה. רבים חושבים שדעת פרושה להיות מחדד ולדעת להתפלפל בתורה או להיות בעל זכרון חזק, אבל באמת אין זה נחשב דעת אלא זהו צד מסים בשכל, וכל שכן שמה שאדם יודע לחשב חישובים נכונים במסכה, אינו נחשב בזה כבעל דעת או חכמה.

שלמות החכמה

ואפשר לראות בחוש שישנם אנשים שיודעים וזוכרים את כל הש"ס בעל פה והם דורשים כבוד בלי להתכבש - כאדם שאין בו דעת, וכשלא נוהגים בהם כפי כבודם לפי דעתם הם מאבדים את שפיותם וכועסים, ובודאי לא זה יקרא בר דעת. וכיותר, שגם אדם שזכה לחכמה שקזאת - שבאשר מבינים אותו הוא מקבל זאת באהבה, גם הוא לא נחשב חכם שלם אלא חכמתו היא עדין לחצאין. אלא החכמה השלמה היא להכיר את ה'.

כמו שאומר הנביא: "כה אמר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו אל יתהלל עשיר בעשרו". ה'חכם בחכמתו' זהו אדם שאינו נפגע לשמחויות אותו, הגבור בגבורתו' הוא אדם הגבור כנגד היצר הרע,

מהיקות הלינים

הרוח הגדול שהפך לאסון

ברצוני לפרסם מעשה בעל לקח גדול:

סבתי ע"ה ספרה שבגילדותה הוריה גרו בבולגריה, וכיון שהיה להם מעמד חשוב לכן בביתם היו מבשרים לתושבים מה הם המספרים שזכו בהגדלה השבועית או החדשית על מליונים רבים של קפה, ולכן בכל עת כזאת היו מתקבצים ובאים לבית הוריה כל השכנים.

האבא של סבתי נהג להתפלל לה' בכל יום ושגנו נזכה בהגדלות הללו, ואף היה אומר לנו - בני ובנותי, לבקש זאת מה', ובקרט בזמן שהיו עומדים להכריז את המספרים הזוכים האבא היה מוציא את ילדיו החיוצה כדי לפנות מקום לשכנים, והיה מבקש מבנו הגדול לומר תהלים ולבקש שגנו נזכה בהגדלה, אך למעשה אף פעם לא זכינו.

"לי", מספרת הסבתא "היתה מכה חלישות הדעת על שכל כך הרבה תפלות, לכאורה הולכות לשוא. עד שבאחת הפעמים שהתקבצו השכנים לבית הורי שיחקתי בחצר יחד עם אחי הקטנים, והנה לפתע אנו שומעים קול חכמה עזה על גבי הקרקע... חפשנו מהיכן מקור החכמה, וגלינו שאחד מהנאספים שהיה אדם גריא ובעל בשר התמוטט ונפל על הקרקע ונפח את נשמתו.

כלם, גם האנשים המבגרים נבהלו מכה ולא הבינו את פשר הדבר, אך כעבור דקות אחדות התברר הענין: שקרנע לפני כן הכריזו את המספרים הזוכים בהגדלה, אותו אדם הבחין דרך הדף שבגידו שאכן הוא זכה בכל הסכום העצום של ההגדלה, ומרב התרגשותו התמוטט ושבק חיים, רח"ל.

הספור הזה למד את אבי ואת כל משפחתנו לקח לכל החיים שלא לרדף אחר הממון, כי הממון אינו בהקרח טוב לאדם, והטוב ביותר הוא לבקש מה'.

המשך המעשה בעמוד ד'

אבל כשהוא קונה שכל עמק הוא מגלה שמדת הנאמנות היא המדה החשובה ביותר.

כי מדה זו תועיל לו מאד במשך הזמן ועל ידה יוכל להתקשר לה' ולרבותיו בקשר העמק ביותר.

קף והמר מקברניט

לכן אמרו חז"ל (פתיחות 13): כל מלאכות שהעבד עושה לרבו גם תלמיד צריך לעשות לרבו, כי העבדות מראה על נאמנות, והנאמנות לה' ולצדיקים נכרת בקף שהאדם נותן בהם אמן בלי להרהר אחריהם.

ואם כשאדם עולה לספינה הוא סומך על הקברניט ולא מהרהר אחריו להיכן הוא מנהיג את הספינה שעליה הוא נוסע, כל שכן שהאדם צריך לסמוך על ה' ועל הצדיקים בהנהגת שהם מנהיגים אותו שבודאי היא טובה עבורו.

מתיקות ערפה של ענוה

הסבה שחז"ל מלמדים אותנו שראוי להיות נאמן לצדיקים, היא משום שהצדיקים גלו את סוד הנאמנות וקנו נאמנות עצומה לה', ואלו רב העולם מזוללים במדה זו, כמו שאמר דוד מלכנו "כרם זלות לכני אדם", ודרשו חז"ל (ברכות 1): "אלו דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזוללים בהם", ופרש רש"י כגון תפלה. והתפלה ענינה העקרי היא מדת הנאמנות, שאדם עומד בתפלה ותולה את עיניו ואת כל יתבו בה'.

והבאור בפסוק הוא: "כרם זלות", כלומר הדבר שהוא "כרם" הינו שהמדות המעלות ביותר, כמדת הנאמנות והענוה שהיא שרש המדות הטובות, הוא "זלות" הינו בזוי בעיני הבני אדם, שאינם מעריכים את בני האדם הענוים והשפילים, אבל הצדיקים שהשפילו את עצמם מאד לפני ה', גלו שהערך הגדול ביותר באדם הוא, שאף על פי שיש לו שכל גדול הוא מקטין את רוחו ומשפיל את עצמו לפני ה' ולפני חבריו, כי השכל הטבעי שיש לאדם לא יועיל לו לתכלית שלשמה בא לעולם - להתקשר ולהתחבר אל ה'.

היכן היא קדשת התפילין?

ורואים בחוש שישנם אנשים רבים שמניחים

תפילין למשך עשרות שנים, ולא באו מכף להיות מקשרים לה' ולחיות אותו יתברך על כל צעד ושעל, ומדוע? כי באמת התפילין הם אמצעי שנוכל על ידו להכיר את ה', והיאך? על ידי שנלביש את 'שכל התורה' על מצות התפילין.

ו'שכל התורה' הוא דעת נכונה שתביא לנו להכיר את ה' דרך התפילין. ועל זה אמרו חז"ל (קדושין 10): "שהתורה כרוכה ומנחת בקרן וזית וכל הרוצה ללמוד ובוא וילמדו כלומר שמצוות התורה מנחות בפניה וכל אחד צריך לקחת את המצוות ולקרב אותן לדעת שלו באופן שיבא על ידן להכרה בטוב ה' ולאחזקו יתברך.

שכר שהוא על וטרה

ובודאי כל הנחת תפילין היא חשובה והאדם יקבל על כך שכר, אבל אם קים את מצות תפילין בלי טעם וכלי דעת המקרבת לאהבת ה' בעוד שזוהי תכלית הנחת התפילין שנכתב בה "ואהבת את ה' אלקיך", הרי שגם השכר שיקבל בשמים יבוא לו בלי טעם.

וכגון שיתכן שכשעלה לשמים יתנו לו כשכר על מצות תפילין את התענוג של התפילין שהקב"ה בעצמו מניח בכל יום (ברכות 1), והדבר

הזה רק יכביד עליו ויצטער ויאמר: אני רוצה שכר ולא צער כזה. אך טענתו לא התקבל בשמים ויאמרו לו: וכי אם היינו נותנים לך תפילין של אחד מגדולי הדורות הצדיקים לא היית שמח? אם כן מדוע לא תשמה בתפילין של הקב"ה!?

מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך

והוא, כיון שבזמן היותו בעולם הזה, לא התבונן בעת שהניח תפילין שכל משרתם היא "למען תהיה תורת ה' בפיו" - להזכיר לנו את הבורא ואת אהבתו אלינו שהיא משרת כל תורת ה', ולזכור את חסד ה' שנותן לפנינו מאכלים להחיותנו וכיון שהוא לא עשה זאת, לכן הנחת התפילין של הקב"ה בעולם הבא תהיה לו לעל ולמשא רח"ל ולא לתענוג. וכן על זה הדרך בכל המצוות.

על כן עלינו לגלות את הדעת שמנחת מאחורי כל מצוה ומצוה, ו'כרוכה' בה כמטעם ערב הכרוך בלחם, כדי שנבוא מקיום המצוות לאהבת ה' ולנאמנות אליו. יתברך שהיא תכלית התורה, כמו שכתוב: "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה... ולאחבה אותו".

מתיקות הנאמנות לשמה

הנה, ישנה בעולם נאמנות מעשה ולא אמיתית, כגון כשיושבים באולם שמחות, באים המלצרים ומחייכים ומשרתים את האדם, אך מעשיהם נובעים במטרה לקבל מהאדם שכר ('ש') על כך, ולכן האדם מואס בהתנהגותם. ואם אנו נבנה כלפי ה' בנאמנות מסוג זה על מנת לקבל פרס חליה - הרי שהקב"ה לא יהיה מרצה מכף.

לכן, אם אדם מניח תפילין ועוסק בתורה ומעמיד פנים של אדם הנאמן לה', ובאמת כל משרתו בשביל להיות מכבד בעיני חבריו או בשביל להשיג שדוך או ממן דרך כך, ואינו עושה את המצוות ועוסק בתורה, מתוך קונה 'לשמה' - להשתדל לרכוש דרכם אהבת ה', הרי שהקב"ה מואס במעשיו כי אינם נעשים למען ה' אלא למען מטרה אחרת.

מה מתכוון המלצר?

וכמו שאם המלצר יכין לאדם מאכלים ערבים

האם אנו עוסקים בתורה לשמה, הינו באופן שהיא חודרת לתוככי נפשנו ומכניסה את ה' לתוך לבנו, אם לאו.

חמרת חסר הדעת

נמצא, שיש שכל חיזוני והוא בעיניו משא ומתן או בחכמת רפואה או אפילו בידיעת ובזכרון הלמוד, אך אם אדם לא בא משכל זה להכיר את ה' וללכת בדרךיו ובמדותיו הטובות, הרי שערך אין לו דעת. וכמו שמצינו במדרש (ויק"א 10): "כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבלה טובה הימנו, נמצינו למדים מדברי חז"ל הללו, שיתכן שאדם הוא תלמיד חכם ומלא בתורה ובכל זאת אין בו דעת של מדות טובות והקרה בה, ומחמת כן נבלה טובה הימנו.

וכמו כן הרופא שיש לו שכל לרפאות בני אדם ומחדש שיטות חדשות ברפואת האדם, כל זה נקרא 'שכל', ורק אם ישכיל לבוא מהחכמת הרפואה שבדיו לאהב את ה' שבא את גוף

מפני שהוא אוהב אותו באמת, האדם ישמח מכף ביותר, כך הקב"ה ישמח במעשיו כשהם נובעים מאהבתו אליו, אם כן, אנו צריכים לראות שכל העסק שלנו בתורה ובמצוות יהיה מתוך אהבת ה', ולבוא מהם בכל פעם לאהבת ה' גדולה יותר. וזהו ה'דעת' שאדם צריך לקנות ואם אדם מואס בדעת הזאת, ה' מואס בו, וכן זוהי סבת גלותינו, כמו שנאמר לעיל בדברי הושע וישעיה הנביאים.

לכן על האדם להיות נאמן לה' ולאהב אותו במתימות לבו באמת, ולא יעשה את המצוות ויעסק בתורה רק מהשפה ולחוץ אלא מעשיו יהיו 'לשמה', ולשמה הוא מלשון 'שם' ו'שמך', כמו שקתוב (קהלת 1): "טוב שם משמן טוב", שכשם שה'שם' של האדם מורה על המהות והפנימיות שלו וכן 'שמך' נכנס לתוך גופו של האדם, כך הקב"ה ש"מלא כל הארץ כבודו" עומד עלינו ובוהן כליות ולב ובזדק

מתיקות שיחה

תפילות

רבנו של עולם, זכנו לעֲבֹדָה בתמימות ונימלא את לבנו באהבתך ובידאיתך שהיא תדעת הגדולה והנחידה, כמו שכתוב: 'מן יראת ה' היא חכמה', ודרשו חז"ל (שפת אדם) ש'מן בשלשון ויני הוא אהה, משום שיראת ה' היא החכמה היחידה.

על פן זכנו להשפיל לבא מחכמת התורה שאנו עוסקים בה, ומעסקנו בכל מצוה ובכל עסק בעניני העולם הזה - להפיר אותך ולאהב אותך בכל לבנו נפשנו ומאוננו, ולעצא את מהותנו באפן שניטיב לכריזתך ולא נזיק להם אף לא בדרך של 'גרמא' שהניבים עליה בדיני שמים ולא בדיני אדם, משום ש'עונו של תמזיק בגרמא גדול כל כך, שבהתרשלותו גרם נזק לחברו ואף אינו מרגיש אשמה בכך עד שאינו זכאי לכפר על כך בענש שבידיו אדם.

ומרבה מדה טובה, שנופה להטיב לחבריו בכונה ושלא בכונה על ידי שתזמן ותגלגל לידנו יציות רבות ביודעים ובלא יודעים, ובזכות זה תכפר לנו על חטאים שחטאנו לפניך ביודעים ובלא יודעים, אמן סלה.

נותן לו. בקומו הודה לו באהבה על הקימה בכריאות, ובעת אכילתו הודה לה באהבה על המאכלים והמשקים הנפלאים שגרא עבורו ועל האברים שנטע בגופו לעלל אותם, ודוד מלכנו אהב את ה' גם בלי סבות מיוחדות, כאכילה, שינה וכו', אלא גם בכל עת ועת ועת, על כל נשימה ונשימה.

לכן למעשה, כשאדם מניח תפלין בכל יום עליו להשתוקק לה' ולבטל את כל ישותו לפני ה' עד שלא יהיה אפפת לו משום דבר חוץ מרצון ה', שעל ידי זה הוא עומד לפני ה' וה' משרה עליו את שכירתו. ובדרך כזו נהגו הנביאים ודוד מלכנו, ששרו לפני ה' בכלי שיר, ובאו מכך לבטול החושים לפני ה' וכך ה' השירה את שכירתו עליהם ומפדגתם הגבוהה הם אף באו מכך לכלל נבואה.

האדם שהוא מוצא בו כל כך הרבה חכמות, ולאהב את ה' שנותן לו להשכיל כל כך בחכמת רפואת האדם - כזה הוא רוכש 'דעת'.

רופא שהוא ידיד ה'

וכל זמן שאינו בא לאהבת ה', יתכן שיהיה לו שָׂכָר על שרפא בני אדם, אָבֵל ה' לא אומר עליו שהוא "ידיד ה'" שהולך בדרךיו, כי ידיד ה' נקרא רק אדם שמגלה את ה' על ידי מעשיו ודיו.

ההכרה בחסדי ה' היא רשות או חובה?

ומלהיות מאשר מחסדי ה', לכן כשאדם אינו מרגיש התפעלות מחסדים אלו, עליו להקנס לבית החולים ולראות כמה אנשים סובלים מחמת שאינם בריאים כמותו, כי אם אדם אינו דואג להעריך את חסדי ה' שעליו בביראות אבריו, הוא עלול לבוא לכלל צער ויסורים ח"ו. וכשרואים אדם שאינו שפוי בנפשו - כמה ביונות הוא עושה לעצמו ולמשפחתו. עלינו ללכת בדרך אשר הורנו שלמה חכמינו ללמד מהשוטים להיות חולה אהבה על ה' יתברך, כמו שכתוב: "כי חולת אהבה אני".

וכמו שכתב הרמב"ם (פ"י מהל' תשובה), שאהבתנו לה' צריכה להיות כאדם ששונה בה וחושב על ה' בין בשכבו בין בקומו ובלכתו בדרך, והמהדר שונה באהבת ה' בכל עת. ולהלכות אלו הרמב"ם קורא 'מדע' נוטריקון מה-דע' הינו 'מה' ה' אלקיך שואל מעמך? - 'לדעת' אותו יתברך.

וכך דוד מלכנו אהב את ה' בכל עת: כשעלה על משתו הודה לה' באהבה על השינה שהוא

כשאדם מקבל איזו שהיא טובה מה', עליו לקיים את דברי שלמה חכמינו: "ביום טובה ה'יה בטוב", הינו שיש לבוא מהטובה לטוב לב, לשריה, ולאהבת ה' יתברך.

ודוד מלכנו אומר: "מי האיש ההפך חיים אהב ימים לראות טוב", כלומר שאדם ההפך בחיים הוא מחפש בכל עת לראות את הטוב שה' עושה עמו, וכך בא בכל עת לאהבת ה' גם כשאין לו רוחים או הצלחות מעבר לרגילות של היום יום.

כי הוא מתבונן כמה חסדים גדולים ה' עושה עמו, שנותן לו את השנים לטחון את האכל שנכנס לפיו ואת המעים שטוחנות את האכל ואת הכליות הבריאות המסוננות את הנוזלים שמכניס לפיו, ושאנו נצרך ל'סורי ה'דיאליזה' חס והלילה, וכן הוא מכיר בחסד בריאות המוח והנפש ושאר כל האברים ושאינו סובל בהם יסורים.

החכם מתעורר בעוד מועד

והיות שהיצר מאפיל על האדם מלשמוח

מתיקות התורה ומריחות העבודה

בכותרת הגליון נָרַח המעשה שבמדור 'מתיקות הנסים'.

בציור שלפנינו אנו רואים את דוד מלכנו כשהוא מלמד זקנים עם נערים את דעת ה' שבתורה המתונה מדבש. ומצביע להם על אותם הלומדים שלא לשמה ואינם באים מלמודם לאהבת ה' ולמדות טובות אלא למריבות - כדי ללמדם שלא לסעות כמותם. ויש מבחינים אנו בתלמיד חכם החולף בדרךיו של דוד מלכנו, ומעורר את תשומת לבם של בעלי המחלקת שעליהם לקבל מלמודם דעת להתרחק מן המחלקת שגורמת שבהתורה נהפכת לאדם לחצים ובליסטראות ומזיקה לו, כמאמרם (תענית ו), שמי שלא זכה נעשית לו התורה לסם המות.

מה התועלת לנערים לקבל דעת מצדיקים מאחר ודעתם עדין קטנה ולא רחבה?

אך יתכן שאדם בקיא בכל התורה וזוכר את כל מוודו ואינו נקרא 'בר דעת'?

ההסבר המלא לציור והתשובה לשאלות במאמר: 'מה עדיף להיות, חכם או תם?' ובמאמר: 'מתיקות הנאמנות לשמה', ובמדור: 'עצות מתוקות מדבש'.

הקורונה שבאה לעולם בתקופה זו ומבודדת את הבריות, מלמדת אותנו שכל אחד יתנה בכדייות ויכיר את עצמו, שזוהי מעלה גדולה שעל ידה יבוא להכיר את ה' ונלעשות הכל לפי רצונו ויתברך, וזאת במקום להיות את הצבור שאז רב מעשי האדם נובעים מתחרויות ולא מתוך האמת שבלבו.

וכאשר מעשי האדם נובעים כדי למצא חן בעיני הצבור כמעט שאינו מסגל לעמד בנסיון ללכת בדרך הישר כאשר הצבור משנים מדרך זו, לכן צריך להיות עובד ה' ולא להשגב 'מה' יאמרו הבריות' אלא יהיה אכפת לו רק לעשות רצון בוראו.

עבודה זרה בטהרה!?

וכשאדם עושה את מעשיו מפני ש'כף עושים כלם' והוא משעבד לדעת הקהל, הוא נחשב 'לעובד עבודה זרה', כי עבודתו ומעשיו נובעים משעבוד לבני אדם ולא משעבוד לה' ויתברך. וזהו כלל שכל זמן שאדם חושש מאנשים וחרד שלא למצוא חן בעיניהם ומתבייש לעשות לפניהם את רצון ה', זוהי הוכחה עבורו שאינו 'עובד ה'.

ובודאי שצריך להזהר שלא להתנהג בהפקרות ובעזות פנים ושלא ללכת עם בגדים בזווים וכדומה חלילה מתוך שאינו חושש לדעת הצבור, אלא שאין להתבייש ולפחד לעשות את כל המטל עליו מחשש של 'מה יאמרו הבריות'.

החזק היומי

ובכל יום אדם צריך להיות מוסיף והולך בראת שמים ולחזק את הקשר שלו לה' ולא הקבתו יתברך, כי אם אדם מפסיק מללכת כמה ימים בדרך יראתו ואתהביתו יתברך, הוא שוכח את היראים המאירות הללו ושוב יהיה קשה עליו לחזור וללכת בדרך אלו, כמו שמצאו כתוב במגלת סתרים (ירושלמי ברכות סח.) שהקב"ה אומר: 'אם יום תעזבני, ימים אעזבך', וכמו שרואים כדגמת הדבר הזה בגשמי, שאדם שהיה מרסק ימים רבים למשת חליו ל"ע, אחר כך קשה הוא קם קשה עליו מאד ללכת, כי נשכח ממנו דרכי ההליכה ברגליו.

המרה חכמה

ובדרכי היראת שמים, ראוי להשקיע ולהוסיף גדרים ולהחמיר חומרות בעניני שמירת העינים וצניעות, ולא להסתפק בתחום זה בקיום החיובים הבסיסיים בלבד, כגון מה שאמרו חז"ל: 'אל תרבה שיחה עם האשה', שצריך להחמיר ולא להקל בזה, וכל שכן כשנצרכים לרופאים, האישי לך לרופא והאשה לרופאת, ובפרט בין גיסים וגיסות צריך להזהר מלשוחח זה עם זה ולהמנע מלשבת יחדיו, שהרי לכל אחד חוץ לשמע על 'התננות מעורבות' רח"ל, אם כן איך האדם מפקיר את עצמו לשבת בערבוניה עם נשים זרות כגיסות וכדומה!?

בו תורה במסעדה!?

והירא את ה' נמנע מלאכל במסעדות ובבתי

מלון ששם יושבים משפחות זו לצד זו והאדם פוגם על ידי זה בקדשת עיניו, שיש להזהר בשמירתם מאד כי אם יפקיר את עיניו ולא ישמר אותם בודאי הוא יפול אחרי תאוות ויצר הרע.

כי האדם בטבעו נמשך אחר מראות אסורות, כמו שכתוב: 'ולא תתורו... ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם', הרי שפסוק זה מלמדנו שטבע האדם שהוא הולך אחרי עיניו לרעה לכן צריך להחמיר שיהיה הולך אחרי עיניו לרעה ובמקום לחפש הנאות אסורות, האדם צריך לאהב את ביתו ואת משפחתו מתוך התבוננות ואהבה לה' שנתן לו את משפחתו.

כח להחמיר

ועדיף להחמיר בדברים של עקרי היהדות כשמירת עינים ונדרי צניעות, מאשר להחמיר חמרות יתרות בשאר התחומים, כי אם יחמיר בהם בחומרות יתרות, כבר לא ישארו לו כחות להחמיר בעקרי היהדות הללו שצריך להחמיר בהם.

וכשלא יחפש חמרות יתרות בתחומים אחרים, אזי מטבע הדברים יהיה לו חשק להחמיר בשמירת עינים ובשמירת הלשון שלא להרבות שיחה עם האשה, וכן שלא לעסק בדברי לשון הרע וריכות, כי מאחר ואינו מחמיר כל כך בדברים אחרים, ממילא הוא ירגיש שאם לא יחמיר בזה לא נותר לו במה להחשב 'יהודי ירא'.

עצות מתוקות מדבש

בדרך כלל היא רחוקה מהיצר הרע, ויש לה בטבעה הרבה יראת שמים ותמימות עם ה', לכן ראוי לאיש ללמד יראת שמים מאשתו. ועקר היצר הרע של האשה הוא במלבושים ושאר דברים חיצוניים, והעצה למנוע זאת היא על ידי שהאיש יתן לאשתו יחס טוב בבית, וכך היא לא תשתדל להשיג זאת בדרכים לא רצויות.

שנדר מועיל לתקן ארונות, והלומד חכמת רפואה יש לו ערך גדול הרבה יותר שמועיל לרפאות בני אדם. כך יש הבדל עצום בין העוסק בתורה ובא ממנה רק להכמת הכנת פשטי הלמוד שלומד בלבד, לבין אדם שבא מלמודו לדעת ולהכיר את ה' ולבוא לאהבתו ויתברך ולמדות טובות דרך למודו.
ג. לאיש בטבעו יש יצרים רעים והאשה

הגושך מתיקות הגיסים

יתברך שיתן לנו את פרנסתנו כפי שטוב עבורנו - ברוח, ומאידך לא במדה שתגרם לנו נזק, ולא במדה שתגרם לנו טרדות ובטול מעבודתו ויתברך.

בהקשר לך, יום אחד קראתי על מחקר שעשו הגוים, ובו הם אומרים שרוב האנשים שזכו בהגלות ענקיות כיוצא באלו, הם פשוט מצטערים על היום שבו הם זכו בכסומי קסף הגדולים הללו, ואומרים: 'הלוואי שלא היינו זוכים באותה הגרלה', 'כמה טוב היה לנו קודם שזכינו בהגרה'. 'והיחי יתן אל לבו'.

ויהנות בלאט, בני ברק

מאמר השבוע - פארו עלי ופארו עלי

שלמה חכמינו חבר את מגילת 'שיר השירים'. שאמרו עליה (דברים ה) שהיא 'קדש קדשים', והיא מגילת המנדבת מפארו של הבורא ויתברך, והיא מלמדת אותנו לאהב אותו ויתברך על שברצונו בעלמנו ובדמותו עם אברים נפלאים שעושים פעולות מיוחדות ונפלאות ביותר.

פי בודאי חליקה לומר שנקב"ה עצמו ישו אברים, ששעה שנים, ימים ושאר אברים המוקרים בשיר השירים, אלא שיש לומר שנקב"ה על אברנו שנקראים 'אברי השם' מפני שאברנו שמים לו ויתברך והוא הפקדם אצלנו למישה מאור עשרים שנה, ועליו להלל עליהם את ה' הנקבה. (ובזה התבאר חלקת הרמב"ם והראב"ד ב"ר"י וכו' ודוק ואמ"ל)